

ערבדי ערעפנונג פוזדער „מפביאדע“

אלע האטעלע זונען איבערפֿולט. – יעדע פֿאָר שעה קומען ניעש שייען. – די צאָהָל
אנטילגעהמֶער אוּן דער מאכבי' אַדְעַ האָט אַיבְּערגַע שטינען אלע ערואָרטיפֿגען

א בראוף און ארץ-ישראל (טַבְּנָה עַל פָּרָג, "לאדווער טאגענֶבלָּאָט") – ז' פון א. מִזְנְצֶנְפּוֹנִים

הוּא סְפָאַלְעָן אִוְסְפָאַגְּנָטְמָן אֲנוֹ זָאַלְעָן בְּשׁ
וּזְעָן דָו וּזְעָמָן אַזְוָה וּזְעָרָעָן הַלְּרָעָן
שְׁטָעָחָת דָעָר יְדוּשָׁעָר סְפָאַרְטָם.
אַלְעָן בְּלָעָטָן אַיְדָה דָעָר טְרוּבָגָעָן וּזְעָנָה
נָאָר אַוְסְפָּעָרְקָוִיטָט נָעוֹזָרָעָן מְוֵת אַזְוָה
פְּרָוָהָעָר אַיְדָה דָעָר אַוְבָּרָגָעָן וּזְעָמָרָעָן וּזְעָנָה
נָעָן אַוְסְפָּעָרְקָוִיטָט נָעָזָרָעָן. אַוְנָגָעָן
טָעָן פְּרָאָר דָעָר עַרְעָגָנָן בְּהָאָרְדָה
הָעָן. בְּהָאָרְדָה לְאָמָוָגָן-פָּהָן דָעָר מְפָבָאַרְדָה הָעָטָה
אַרְגָּזָנְגָנוּרָט אַסְפָּעָצְיָעָץ דָאַקְטָוָרָבָן
קָאַפְּסָדָעָן וּוְעַלְכָא וּזְעָמָעָרְטָוָלָעָן אַוְסָהָבָן
פָּאָר מְאַזְוָגָנוּשָׂעָן הַלְּוָאָרָלָעָן אַנְטָהָגָנָעָטָעָן
אֲנוֹ דָעָר מְפָבָאַרְדָעָן. ח

בְּלָלָה וּנְעָנוֹ דָו אַגְּנוּוּלְגָעָמָאָר בְּהָאָרְדָה
מְפָבָאַרְדָעָן אַבְּגָעָרָאָשָׁתָהָן בְּהָאָרְדָה דָעָם וּזְאַיְטָעָן
קְבָּלָת-פְּנִים. וּזְאָס זֶה הַאָבָּאָן דָעָר בְּקָוָתָהָן
מְיֻקָּעָן, אַלְוָא, שְׁוֹן קָטָה אַרְאָאָוָיס וּנְעָנוֹ
אוֹ דָו "מְפָבָאַרְדָעָן" וּזְעָמָעָרְטָוָלָעָן אַנְטָהָגָנָעָטָעָן
פָּאָלָן אֲנוֹ בְּמִלְאָה אַנְחָוִיְבָעָן אֲנָה כָּפָנוֹ
מְעַל אֲנוֹ רָאָר יְדוּשָׁעָר מְפָאַרְטָעָן-בְּלָעָגָנָעָטָעָן

וְזֶה שָׁמַרְתָּךְ וְלֹא תִּזְבְּחֵךְ
רְצָדָע אָנוּ נְאַמְנָעָן פָּנָן דָּוּ פְּלִילְשָׁעָטָן
לְפָנָן נְעַזְנָעָטָן : תַּלְ-אֲבָבִים אָנוּ בְּנָן אָנוּ אָ
סְכָמְבָאָל פָּאָן דָּאָר וְדוֹזְשָׁעָר מְלֹוְתָה . דָּאָם
בְּעוֹתָהָם דָּוּ גְּאַנְעָעָוּ וְעַלְמָטָן , אָזָן מְוָרָחָאָן
בְּפָנָן נְגָרָגְנָגָנָהָמָה . אָבְעָרָזָה זָהָוָסָדָר
צְעַלְעָזָן וְעַגְנָעָן דָּוּ רְצָדָעָם אָנוּ אַוְיְנָעָן =
מְאוּ לְכָבְדָן דָּוּ גְּעַסְטָן . וְחַרְחָאָטָן צִיְנָה אָנוּ
גְּדָרְלָדָן זָהָוָסָטָהָרָעָן , בְּעַתָּמָאָן
אָלָעָ פְּאָרָשָׂעָה לְזִקְנָעָן זִים פְּקָרָתָן אַיְזָן =
גְּמָשָׁעָן גְּבָעָה גְּעַסְטָמָה אָנוּ אַגְּנָטָעָן גְּמָעָה אָנוּ
דָּאָר מְפְבָאָדָע . סְמָאוּ שְׂיוֹן אַזְמָעָתָן אָגָע =
מְעַרְגָּשָׁתְּרָאָבָּאָן וְעַעֲזָן , אָוּ חָנָמָעָזָהָאָן
בְּפָנָן מְוָרָזְדָּרָן גְּעַרְיָבָטָן אַוְיָף אַגְּרוֹסָטָן צָהָן
פְּלָסָם פָּאָן מְזִירָיְסָטָעָן אָנוּ אַגְּתָלָגְנָעָמָעָר
אָנוּ דָּאָר מְפְבָאָדָע , אָבְעָרָזָה דָּוּ זְוַרְלָאָדָע =
קְשָׁטָהָאָט אַזְבָּעָרְגָּשְׁתָּמָעָן אָלָעָ אַזְבָּעָרְגָּשָׁטָהָעָן אָנוּ קְלָלָ
עַרְוּאָדְמָגְנָעָן . אָלָעָ הָאָטָמָעָלָעָן אָנוּ קְלָלָ
אָעָיָבָן וְעַגְנָעָן שְׂיוֹן זְוָתָמָנוּגָעָן מְזָגָן אָנוּ
בְּעַרְבָּאָטָם . אַזְיָד אָנוּ וְדִישָׁלָם בָּאָזָן כָּאָזָן
גְּנָשָׁט בְּעַקְמָעָן אָנוּ קְפָנָן אָנוּ הָאָמָטָעָן
גְּנָעָקְמָעָן דָּוּ

טראכיב 100-47
אין אונען
שט צוריינגעשיילט.
רכז אנטיסעמיטישע האָלֵי
עמאטיזום, פֿאַלְאַ מאַן אַרְיַין
שְׂשַׂת זִיךְ אַרְיַין אַין אַינְגֶּרֶץ
ווען עַגְּלִילְשׁ יַדְעָן, לְמַשְׁלַׁ
לִירְעַן דִּי רַעֲגִירַונְג וּוּגַנְעַן
צְעַן, וְעַן יַדְעָן אַין פְּרָאנְקַ
וְאַס קִימְטַס אַחֲרֵי צְוָאָן
צְעַר וּוּלְעַלְעַל, צְוָאָן אַוְיף אַלְעַל
אַפְּגַעַר מְאֹ�ן אַפְּקַטַּן, אַוְן
טַעַן קְבַּלְתַּן פְּנִים האָבָעַן
פְּוּלִישַׁן טַארִיסְטַן. דָּאַם
פְּגַעַר, וּוְעַל קָן פְּוּלִיקָן וּזְ
וּרְבוּם גַּאנְגַּוְיַן בְּאַמְּגַדְּוָן, אַיְן

הער פער'בשופטער קרוון

הער פער'בשופטער נומט-אן פון 6 ביו 7
נישט בעשטעלט מאנושקיטען ווערטן ני

אין די פאנדער, וואו די רענירונגגען אלײַיך פיה
וואיק אדען טאלאָרערן אַפְּמוֹזְבִּיגְטֶּעָן אַקְּטִיוּעָן אַנְטִיס
אין דעם גראָעַטֵּן גַּרְמַצָּרָן, ווֹצָן דאס אַיסְלָאנְדָן כִּי
עֲנוּינִים אַזְגַּטְעַר דעם דָּרוֹק פָּוֹן זַיְדִּישָׁ אַינְוּרִיגְעַץ.

בעזעונגגען צְנַגְּלִישָׁע פַּאֲרְלָאַמְּפּוֹנְטָרִיעָר צַי אַינְטָרְפַּעַט
פָּאַגְּרָאַמְּצָן אַדְעָר פַּעֲרָאַלְגְּנוֹגְעָן פָּוֹן יַדְעַן אַין וּמְכֻנָּנָה
דייד אַדְעָר אִיטָּלִיכְעַן הַזְּבָעָן אָן אַרְזִיטְרָאָגָעָן זַיְגָרָעָן
פָּוֹן דּוֹמְגַנִּישָׁ, אַדְעָר אַזְגָּרִישָׁ, אַדְעָר לְפִיטְמָעָן יַהְיָה
פָּעָרָאַצְּיָאַבָּאַלָּעָר טַרְבִּוֹּגָןָא, פָּרָאַטָּעָטִירָעָן אַין פָּעָרְלָעָן
או גְּרָאָן וּבְרָאָן אַזְמָחָר דָּאת בְּרָאָטָהָרָן פָּוֹן דָּתָה

**די פוליש-רייטשען פערשטענדיונג
האט אַב' אִיבְטָעֶרְנָאַצְיָאָנָאַלְעַ בְּעַדְיִיטָּבָג**

דאם איז דער ערשמער ליכטיגער פונקט איז פינסטערעו הימעל

האנדרטאלס-אַפְּמָאָךְ. דאס איז נאָר אַגעַ.
געוויזיטינע פֿערזֶרְגֶּונג, אוֹ אַין גַּעַ.
אנְזָבִוִּיטִיגֶן, חַוְּרָה-פֿערקָהָר וּפֿלְעָן
עֲנָגָנוּצָדָעַט וּוּרְגָּן דֵּי צְנוּצָנוּמְבָנָה
פֿרְלוֹנִיטִיגֶן וּזְלָכָץ מִתְרוּם זֶיךְ אַוְיָן
וְאַרטָּט.

די דָּזִיגְעַט פֿעוֹשָׁטָנְדִּיגְוָונָג אַין פְּהָנוֹ
לִיךְ צַו דָּעַר נִישְׂטָ-לְאָנָג גַּעַשְׁלָאַסְעָנָהָם
אַפְּמָאָךְ צְיוּישָׁן פֿרְאַנְקְרִיךְ אַין אֵי
אַגְּלָזָן.

די בְּזִידִיטְגָּנָן פָּנָן דָּעַר פֿוֹלִילִישַׁ-די-
פֿשְׁעָרְ פֿוֹוּשָׁטָנְדִּיגְוָוָג בְּעַשְׁמָעָהָט דָּעַ-
רִיךְ, וְאָס אַין דָּעַר אַיְצָנְגָּר צִיִּים.

מייט א שביבען פערשעטניגונג איז
געזומען די אפֿאַזונונג פֿון דער פֿוּזִי-
קְּרִישָׁעֶר פֿוּזִעֶשׂ נְזֵר פֿוּזִי-שְׁדִיבְּרָשֶׂר
פֿערשְׁטָעַנְדִּינְגָּנָּג וְזָנוּגָּנָּג כְּהִרְ-פֿרְשָׁעָרִי
די גָּאנְצָע אַוְיסְּלָעַנְדִּירִישׁ פֿרְפּֿסָעָהָט
שְׁוִין גַּעֲנְמָעָן שְׁטָעַנְגָּנָּג צַו דָּרָ דָּזִי
גַּעַר פֿערשְׁטָעַנְדִּירִינְגָּנָּג, די פֿוּזִילְשָׁעָרְפֿ-
טָע הָטָע עַרְשָׁת נְפָכָהָן גַּעֲנְמָעָן שְׁטָע-
לָוָגָן צּוֹם דָּזִוְגָּעָן וְזִיכְתִּיבָּגָּעָן נְעָשָׁה הָעָ-
נִישׁ. דָּעָר אַפְּרִיצְעַלְעָרְטָרְסָאַנְגְּאַיְץְ-אַרְגָּאַן,
די "גָּאַזְעָטָע פֿאַלְסָקָא" שְׁרִיבְּטָה: "די
פֿוּזִילְשָׁ-דִּיבְּרָשָׁע פֿערשְׁטָעַנְדִּינְגָּנָּג טְרָאָגָט
נִישְׁטָה קְּיֻמָּן בְּאַרְאָסְטָרְפּֿרְסָה פֿון אַפְּרִימְלָעָן
אַבְּרָאָסְטָרְפּֿרְסָה גַּעֲנְמָעָן הוּא.
די פֿוּזִיסְטָעָן דָּרְדָּרָאָסְטָרְפּֿרְסָה, חַדְאָגָן-
חַאָפָּה האָמָּצָה צָוָּאָנָּה. גַּעֲנְמָעָן דָּו שְׁטָמָט
פֿלְלָאָבִיב וְווּוּס אַפְּצָוָשָׁאָעָזָן דָּו בְּעַמְּוּ-
הָגָנְגָן, עַגְּרָרְגָּאָז אַזְּנָבְּדָנְתָה, וְוּסָס דָּאָס
פֿוּזִילְשָׁעָן יְדוּדָנְטוּס האָמָּצָה צְשָׁמְטָעָד אַזְּנָבָּעָן
בְּעַוָּן פֿאָרָן אַזְּיְהָבוֹן פֿאן לְאָנָּה, אַזְּוּ בְּעַ-
וּנְדָאָרָס בְּפֿאָרָד דָּעָר עַרְשָׁמָעָד וְוּדְוּשָׁעָד
שְׁטָמָט תְּלָאָבִיב, וְוּסָס אַזְּוּ תְּלָאָבִיב?
דָּאָס אַזְּוּ דָּאָס נְדֻעַּמָּע מְשָׁעָגָעָן, וְוּסָס
בְּהָאָפָּה גַּעֲנְחוּה אַזְּוּ וְזַיְן לְעַבְעָן, וְוּסָס גַּעַר
מְשָׁעָגָעָים אַזְּוּ לְאַגְּנָטְוָאָיָרָעָן הָאָבָעָן גַּעַר-
קְּעָמָן גַּלְוְּבָעָן, אַזְּוּ אַזְּיָּה דָּו אַזְּכָדָעָן וְוּסָס
אוֹלְקָעְפּוּיִם וְעוֹזָן גַּרְזָעְעָשָׁטָטָם, וְוּסָס
וְאַל וְזַיְן אַשְׁטָּלְלָיְן פֿאָרָן יְדוּעָנְטוּסָה
בְּנְהָלָט אַבְּרָד אַזְּוּ דָּעָר דְּאַזְּגָּעָד שְׁטָמָט
וְוּבְּזַק אַזְּוּ דָּעָר הָיָם, וְוּסָס אַזְּוּ
אַבְּרָאָסְטָרְפּֿרְסָה גַּעֲנְמָעָן הוּא.

זינדרפורהייפ-פערטראטען האבען ווי געבראפען און דאס איז זעווונן און א ציינ
וועז זי נויע, די רעפארםירצע טערקי הנט פשומן מיט די-פֿים געפרעטען ד
אַצְיאָנָגָלָלֶךְ רעכט פֿון דער יְדִישָׁעָר מִינְדָּעָרְהַיִּיט.

עס בילדטען זיך א פער' בשמיינער קרייג די סאלַדְאָרִיטֵט פֿון וועלט
זידעניטים וועט קיין מאָל נישט קפּענען שוויינען אַדער בערואַיבָּזָן זיך, ווֹן יְהִי
יען וועלען דא אַדער דאָרט פערטָלָגָט וועערען. דערצָו דאָרָף מִזְוָן נישט האַבָּעָט
קְרִיזָה פְּרָאָגָאנְדָּע אָון קְרִיזָה העזָּן קְרִזְגָּעָן וועמְפָעָן עַס אַיִּז. דאס אָון דער יְדִישָׁעָר
וּרְאוֹן צִיּוֹן לְבָסְטָדְעָרָה אַלְטָנוֹגָה, די אַיְנָזִיגָּעָט קְרָאָפָּט, אַוְיף וועלְכָבָן עַס שְׂפִיצָה
יעַד דאס יְדִישָׁעָר פְּאָלָק אָומְעָטָום אָין דער וועלט.

יעַד כְּלֹוכָה, וואָי זָאָל נִישְׁתְּזִין, וועט שְׁפָעָנְדִּיג אָנְשָׁמוֹיסָצָן זיך אוֹי
אגָנָן אַרְגָּאַנְיִירָעָן יְדִישָׁעָן ווּידָעָרְשָׁאנְגָּה, אוֹיפְּ דִי מְלֹוכָה אַלְיָין וועט טְרִיבְּזָה
אֲבִיטִיסְמָטִישָׁע פְּאָלִיטִיק, זְדָעָר שְׁטִיל-שְׁוֹוִינְגָּעָדִיג מְאַלְעָרִירָעָן אֲגְנִיטִיסְמָנִיטִישָׁע
אַרְוִיסְעָרְטָרְגָּבָעָן.

לְאַמְּנָדָה וּרְדִיאָגָע לְעַבְעָן אֹו טְרָאָגִישָׁעֶד טְוִישָׁע אַיְוָאָרְקְרָוִיגָּעֶד

וואו איזו אַרְטָרְטָוּן דער רִיבְּצֶטְעָרּ מַעֲשָׂה אֵין אַיְיר אַיְעָ. — זַפְּפָאַלְמָעַם-כְּרוֹזְגָּנוּן
פָּאָר כְּרוֹזְגָּר. — וֹו אַזְוִי כְּרוֹזְגָּר הָאָט אַנְגָּחְזִיבָּעַ יְיָו שְׁטוֹינְעַנְדָּט פָּאָרְיָעָר.

קײַן האָוֹגָנָא, אָוּן דְּאָרֶת הָאָט עַד גַּעַשׁ
דְּאָפָּעָט אֲקִינְדְּסָן - טְרִינְקָעָן זַיְהָ.
דְּעַרְפָּאָר הָאָט עַר בְּקָוְמָעָן אֵם-
דָּאָל.

נְאָכְלָמָן אַיְזָע עַד צְוִירִיקְגָּעָט; הַיְעַן קִיְּין
צִיְּגִירְקָן אַיְזָע אַזָּא שְׁטוּבָאָוְמָעָן אָוֹן
כִּיטְעָכְטָאָר אַיְזָע אַזָּא וְזָוִיסְפָּר בּוֹי-פִּירְמָאָגָן
אַיְזָע מְשָׁךְ פָּונְטְּלִיכְעָד יָאָהָר הָאָט אַיְזָע
וְזָאָר קְרָעָגָעָר גַּעֲבָוִיט וְאַלְקָעָן-קְרָאָצָעָרָס,
בְּלַעַבְתָּא אַיְזָע דָּעָר אַטְמָאָסְפָּעָרָע פָּונְטָן
איְיָזְנָבָעָטָאָיָה, אַיְזָע דֻּעָמָאָלָט הָצָט עַר
בְּעַלְלָאָסָעָן צְרִיקְצָקְמָעָן אַיְזָע דָּעָר אַל-
פָּעָר וּוּעָלָט.

עַר קְוָמָט קִיְּין לְאַנְדָּאָן, וּזָאָץ עַר וּוּצְרָט
אַגְּנָפְשָׂטְלָט אַיְזָע אַפִּרְמָאָג, וּזָאָס אַיהֲר
סְפָּצְזִיאָלִיטָעָט אַיְזָע צָבְּזָעָן שְׁטָמָאָלְעָנָע
בְּנִיְּנִים, וּזָאָפְּרָטְרָעָטָר פָּונְטָן דְּפָדָע
פְּוּזָעָמָעָס פְּאָדָרָט עַר אַרְוָם אַיְבָּלָר דִּינְשָׁ-

3
צ' מסחר, איזו, למשל, האט ער בענין
ויבנת היפש געלד פון מארכקס-קאַלעַץ
צייטס.
א' שילען איזו ער, זוי געזאגט, גע-
ווען א' אלעכעטה, זי לימודים האבע
אייהם נישט אינטערזיטרט, אבער איה
האט גערצעוואָט איזין זיך: ער האָ
אויפגעכאנט זעהר לוייכט, און פדי ו-
נישט איזו דורךצ'ריכן, האט ער לח'וט
נישט זונטיג בעהאָט צו לפרטן. מאָט
מאָט איזו פאר איהם געוווען א' ש-
לעכל, אבער פאר קיין גוטען שיילע
האט ער זיך אַפְּלִיכְיָה אין דעם פאָך איז
נישט אַרְוִיסְגָּעוֹזָעַן. ער האָט זיך א'
קײַין זיך נישט געוואָלט אוֹיסְטִילְשָׁס
אוֹ שׁוֹן דעםלאָן אין ער געוווען בע-
שיידען.
איין יהוד 1896, איין ערעדער פון 6
יאָחר איזו ער אַנְגַּעֲקִימָעַן אין דער טע-
מְבֻזְדֵּיגָר אַיְדוֹסְכָּרִיךְ-מְאַגְּנָמָט גַּעֲהָט
אַיְם פָּאָר אַגְּוֹנָהָה. וְאַת אַיְם
אוֹוֹ אַקְרָבָעַר אַיִיט האַבָּעַן זיך
אוֹרְטִיסְגָּעוֹזָעַן זי רַעֲזֶלְפָּטָעַן פון אַיְ-
זָעַן קְרָעָגָעָרָס גַּעֲנִיאַלְעָר סְטָרָאַטְעָנִיעַ.
איין אַהֲדָב יְאַהֲרָר אַרְטָגָן זָאַכְּן סְוִיף
זָעַן דָּעַר מְלָחָמָה וְעַנְעַן דִּי שְׂעוּדִישָׁע
זָוְעַבְעַלְעַץ פון דָאַסְנִי אַרְיִינְגְּגָדְרִינְגְּבָעַן
איין אַלְעַז וְיַיְקָעַלְעַץ פִּי דָעַר וּוּלְעַט,
אוֹמִיטָּסָם אַיְן דָעַר גַּאנְצָאַר בְּרִיטִישִׁיר
זָוְלְצִי-מְלוֹכוֹתָה, אַיְן דִּי הַאַלְפְּדוֹדִישָׁע קָאַ-
זָאַרְזִיכָּס, אַיְן דִּי פְּעַרְאָשְׁנוּגָטָשׁ טַמְאָגָעָן
זָאַג דִּי וּוּלְעַט הַאט נָאָר אַבְּיעָק. האַבָּעַן
זָיְוּזְדִּישָׁע שְׂיוּבְעַלְעַץ אַפְּגָעָה אַלְפָעַן
אַגְּלָגְגָּזְנָדָעַן נְצָחוֹ.

ספר 1000 אן' אלטשן אין. דאר.

וְאֹנוֹ אֶלָּא דַּעֲרֵב יְהוָה אֱלֹהִים נְתַעַשֶּׂר גָּעוֹו אֶרְעָן.

אָלֶא גַּזְעָנוּ בְּרוֹ דָקָם גַּעֲלָר וְאֶל אַרְבָּנוֹ
פְּלָגָעָנוּ אָנוּ דִּי חַעֲמָט הָנוּ אֵלְמָדָה וְעַל
כָּעֵד וְעַמְּתָא אַוְתָּה לְעַמְּנָנוּ עַר וְוַיְמָשָׁת דָּעָא
בְּנֵי דָעָם פְּלָגָעָנוּ בְּרוֹדָק אָנוּ בְּפָעַם אַוְתָּה עַר
אַרְבָּינוּ בְּנֵי דָעָם אָנוּ בְּרוֹדָק אָנוּ נְאַנְגָּעָר
אָנוּ זְוִילָגָעָר "צְבָטָה" לְמַעֲשָׂנוּ מִזְרָח :

בגן צ'רנישובג אַרְזִינְגָן האַטְלֶל-בְּנִין.
איין יונער צויט מאָכָט קְרַנְגְּנֶר דֵּי אָרְטַּשׁ
שְׂלַכְּטָעַס : בָּזְקַן האַפְּגָן, באַקְרָאָפְּגָן,
אוֹיךְ דֵּי גַּעֲרוֹעַ האַטְּסָה גַּעהֲרָשָׁת אַקְרָאָ
וְשָׁעַץ. פְּרָאָבְּגָעַן זַיְךְ צִי שְׂטַעַלְעַן אוֹיךְ
זַיְיךְ אַיְינְגָּעַט פִּיס אָזְן גְּרוֹנְדָּעַן אַנְּגָּיִן.
וְוַיְיַנְשָׁת וְוַיְיַהְעַם דֵּי פְּרִימְעַץ זַיְךְ דָּאַל
גַּעַשׂ בְּזַיְמָטָע. אַפְּגָעַר קִיְּין גְּרוֹנְדָּעַ
פְּעַלְהָ טָמֵן ער נִישָּׁא אַוְתַּחַ, וּוְיַיְלָדָם
אַרְזִינְגָן-הַדְּרָעַת אַזְנָה אַגְּדָה-הַיְבָעַן
אַמְּטִירְגָּה. אַפְּגָעַר גְּרָבָר אַז שְׁאַלְוָנוּן דֵּי

ור און די ליכטערס געוויזן זעהר פוייל.
תמודה און גויסע פֿעַזְגִּיטְבִּיטָן האט
עד אויזטפֿוֹזֶעֶן נאר אין אַפְּנַדְעָר
אָה, אָן אָזֵך וְזָמֵן האט מִינְשָׁלָם
וַיְשַׁתֵּן צְבָנָה אֵין אַדְגָּאַזְצָרָה. שְׂזִין
וְצַעֲנְדִּיגָּה אָזִיך דָּאָר שְׂוִיל-בָּאנְקָה. האט ער
אַדְרַשְׁטָאָזָן אָזִית אַמְּרַבְּגָנְדָבָגָן

בישן סאליך

16 אָמֵן קָרְבָּשָׁמָה בְּנֵם קָנְגָסָרְצִים
בַּיּוֹן דָּעַם שַׂיעַזְדִּישָׁוֹן שְׁוֹעֲבָעְלָעְדָּמָנָגָעָא,
אוֹהָאָדָּחָרְזָעָא, וּוְלְכָעָרָה הָאָתָּה בְּעַגְנָגָנוֹעָא
אוֹן בְּאַרְזָוֹן-וְעַלְפְּטַמְּאָדָרָן מִנְתָּמָץ צָוָהָיוֹן.
בְּאַזְעָרָוֹן, הָאָתָּה בְּעַזְעָוֹן, אוֹ אָזָבָמָן
וְאַלְעָטָמָעָטָמָעָן זַי דָּעַרְתָּנוֹרְגָּוֹן
רוֹנְגָּנוֹן דוֹ פְּאַפְּרָוֹעָן אוֹן בְּעַרְמָנָגָעָן בְּנֵם
קָנְגָסָרְצִים וּוְעַטְנָשָׁת וּנְשָׁתָן גַּעַנְגָּא אָזָבָמָן

דעת בעזותם עד קאנדריך און אין 1905 ערבען מיר איהם ווילער אין די פער איניגט שטאטען וואז ער טערברענגן וויטער שלעכטן יאלרין און פערנמאז זיך מיט בז' ארביזען. פערדינען פער דיננס ער נישט קיין סד אבער די ווינ גראוטש דוחים פשטעהן אין דעם. ואס ער זאמעלט זיך אן קאלאסגולע איזוריונגעטער. איזט האט ער דער דערפערתא, דער פירמע א ניזט בעטאנעטן צוינ.

אלאס פראקטיקאנע אין זיין פאצער
שווונפלעך-פֿאָגְרִיךְ. פֿאָגְרִיךְ דאָרט אַין
ער גֶּבְּלִיבְּעָן נָאָר אַקְּרֵצָן צִיְּתָן, אַיְּתָן
הָאָטָן גֶּבְּלִיבְּעָן דִּי מְוִיְּשָׁעָן וְעַלְּנָן. ער אַיְּתָן
גֶּפְּאָהָרָעָן קִיְּין אַמְּרִיךְ, טָנוֹן דָּאָרט
קִיְּין גְּנָגְלָאנְד, קִיְּין דָּרוֹם אַפְּרִיךְָן. אַיְּתָן
אַמְּרִיךְָן אַיְּתָן ער גְּזֹועָן אַנְּגָעָבָן
אוּרָן צָוּרְקִיְּבָעָן גְּרוּטָן אַיקָּרָה. עֲבָנָן

אי דעכטן די עארערליגוּתונגנונגן.
דער אלטנומינגערד פסק-דרין פון די אונז'ז
פארדיישינגעס-אָרגאנגען אוֹן דער, אוֹ די
עַלְפָהָן דעם קאנטאנדריזאָר אוֹן נוֹשֶׁם קָרְבָּה
לוֹדָה. די פֿאָגָעָן פֿאנְגָם קאנטאנדריזאָטָם אוֹן
גָּאָזְדָּאָפָּאָר זָוָהָר שָׂוָהָר, וְעַלְפָהָן
שְׂמָחָךְ גָּאָזְקָאָלָהָן די פֿאָבָרָעָן קוֹן
תְּאַרְזִינָּעָר-אָונְמָעָר-עֲזָמָנָגָנָגָן.
טְּבֻּבָּן, האָט עַר אָוּבָּעָפָּגָגָן, אוֹ אָנוֹ אָנוֹ
דְּצָעֵם גְּעַזְגָּוֹנָט וְדָן אַמְּנָי פֿאָבָּעָגָגָן
אַזְמָז אוֹי וּזְאַמְּטָזָי, וְאָזְעָרָה האָט זָז
אַזְנָן כְּרוּזִים גַּעַרְוָדוֹרָגָם גַּעַרְוָגוֹנָן אַגְּזָה
אַזְעָרָה אַזְעָרָה. 1000 דְּאָלָאָר בְּמָזְבָּה
דְּעַרְבָּנִי אָז גַּעוֹזָן אַצְעַטְשָׁלָעָן, אָנוֹ וְעַלְפָהָן
בְּכָאָן דער גַּעַוְעַזְעַגָּעָר אַמְּנָעָגָטָהָר הָאָגָם
סְּכָרָה, וְעַלְפָהָן אָנוֹ שָׂוִין פֿאָגָגָן אָוֹלָהָן
עַלְפָהָן האָמָתָה, האָט גַּעַשְׁרוֹבָעָן, אוֹ די
1000 דְּאָלָאָר האָט עַר סְּפָעַצְיָל בְּעַז
תְּאַרְזִינָּעָר-אָונְמָעָר-עֲזָמָנָגָנָגָן.

בעהן אידין סי' ל'אסט-וואגנס, פ' ט' שערזען-וואגנס. אם איי אינערעט-סאנט זיך בעטערען, אז די צהה' לאסט-וואגנס איי און אלע דערמאכטע שטעט מיט. נישט קיין סך קלענער, ווי די צהה' פערזען-וואגנס. און לאט אנדושע-חאן ז' לאסט-וואגנס. לאם זענען ביידע צאהלען ולידען 516 טיזענט לאסט-וואגנס און 516 טיזענט פערזען-וואגנס.

אם איי אשרעך א טראכט זיך טו, אז אין א שכטן. וואז עט וואוינט 12 מלילאן מעונשען, "וואוינט" א מלילאן אויטאטמאביבלען... און יצדר אויטאטמא' ביל פערנעםט א סך מעהר פלאץ איי זורם זיך צוויי מונשען.

שטראקסטטען בעזארען. מיט אויטאטמאן גילען לאס-אנד-שעללאס. זיין איז אויטאטמאכלי זונען שארהאן נאר צו איזוואיבער. וויתער געהט טשייאגן מיט 7 איננוואינער איזיך 1 אויטאטמאן גיל און ניירק מיט 9 איננוואינער איז אירדאע שטפההט אויפט ערשבטן. רט פארו פיט 17 איננוואינער איז איז אויטאטמאכלי, מלאן — מיט 26 שטאקהלאם — מיט 29, הצליגנונגראדען — מיט 37; אמסטרדם — מיט 62 און ברלין — מיט 64 איננוואינער צו איז אומעריקא און יפאנ, שפע- געסט. איז דער איצטיגער דור יונגען ער איז מיט 3 בינו 4 סענגיימעטער ער, ווי די מעילען מיט 30 יאהר גאנט. דאס דורךערת זיך דערמיט, די קינודער ווערטן ער צויגען אין גאנטער דאנטיארע בעדיניגונגען. דרייהער איז מידלען בעשעטיגען איז ספּ-רט, גימנאזיך שווין פון יוננסטץ יהארען אן. די פוריינד ז"ה מיט די מענער.

פָּרְוִילֵּעַ וּוּרְדֵּעַ הַעֲכֹר
דִּי סְטָאַפִּיכְטִישֶׁצֶ אֹיסְפָּאַרְשָׁוְנְגָעֶן, וּזְאַס
בְּנֵגֶן וּמְמַאְכָת גַּעֲיוֹרָעָן פָּאַר דִּי לְעַצְטָע
דִּי פָּרְוִילֵּעַ וּוּרְדֵּעַ הַעֲכֹר
זְוִיָּה...
לְעַזְעַן זְוִיָּה
מִידָּל
הַעֲכֹר
צְוִירָה
וּזְאַס
אַסְפָּה
וּזְיִי
זְיךָ
דִּי
וּמְעַרְבָּה
גַּלְיָה
מְעַן
פָּוּרָה

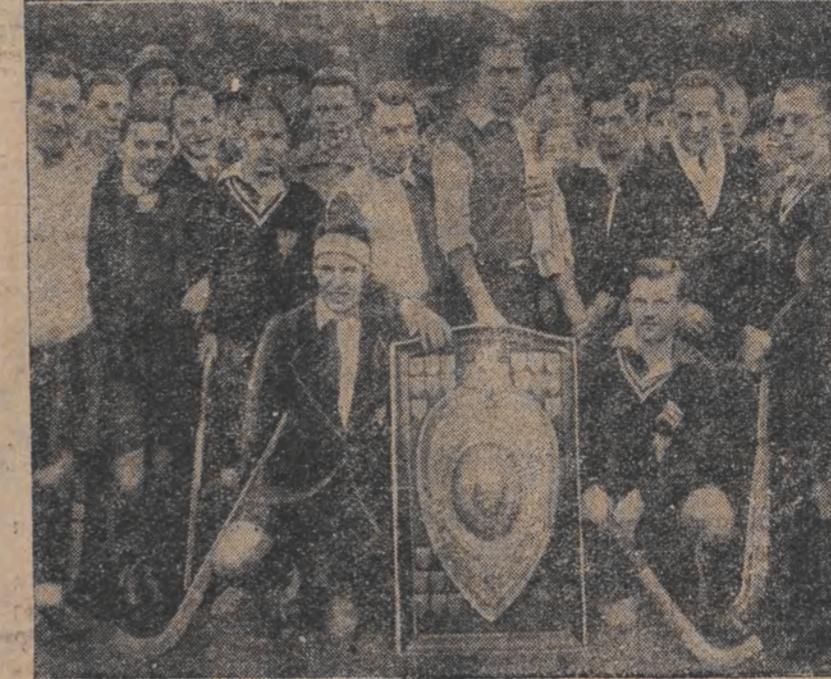
טישעל אָרוּעַ בְּיִיעָסֶן פּוֹזְ גָּאָר דָּעֵר וּוּעָלֶט

צורי זיגען מאנש אפטען אויז איז האקער

ויזדרכן צום בירטען מאן אידיראפֿאַ-מייסטער פֿין אַיזַּהְאָקָעִין.

וְבַגָּרֶת מִין וְכֹעֲנָה-שִׁילֵד אַיְזָ צוֹם 7. מַאֲלֵ גַּעֲוָאָרָעָן דִּי בְּעַרְלִינָאָרָה אָקָעִי מַאֲנַשְׁאָפָט

אין א וואונדערבָּאר - פַּרְעָה יְכַעַר קָמְפֶּרֶז
אֹוִסְעָרָן פְּרוֹגָרָם שָׁרֵיךְ-גְּרָאַטְפֶּקָּעָן אָנוֹן
קְלָאנְג - וְאַבְּצָעָן - וְשָׂוְרָנָאָל פָּנִים פְּאַרְאָמָנָאָן
אֲנָהָוִיב מִן סְעָנָנָצָן אַיִן וְאַעֲכָן-סָאָכָן 4 גְּאַכְמִינָאָטָג
שְׁבָתָם וְיָמָאָן אָנוֹן בְּאָזְנוֹן 2 נְזָנָהָה וְאַמְּרָה

Wlasta Burian Anna Ondra יוסטער

הילנשטיין אונדזער טאג עורך דוד זילינשטיין עורך עיתון RAKIETA

רל ז
ZACHECA
זג'יערושאָר-גאנַס 26.

הײַנט אוּווֹ דִי טערדייגע טַגְּגָן!
גורויסער קלאנָג-בִּילָם - א. ג.

מַאֲרָה אַלְאָה

אֶן דֵי הַוִּיכְתָּרָאַלְעָן:

GARY COOPER Marlena DIETRICH

אוֹסְפְּרָעָן פֿרְגְּרָם : קלָאנָג-צָוְנָאָבָעָן.

הַנְּהָרִיב פָּן דֵי פֿאָרְשְׁטָלְגְּוֹגָעָן: טַעַגְלִיךְ פָּן 4 גָּמָ. שְׁבָת, זָוְנָטָג
אָן חָגָאָת 12 אַיְינָעָר מִיטָּאָג. דָּעַר אָזְלָן אַיְזָן גּוֹטָבָעָהָיַץ.

אנג-יעהריגען געריבטס-סוקראטאר
שריבט אווע טעלעיגנט אלעדיי
ביטען, אנקלאגען אווע קלאוזולעס
ספצעיאלייסט אווי מיליטער-גענינעם. —
געלצער איסקורייף פון פאטעטען אונן ראנציפטראצי'ע-קארטען
אויג'ען אאָהֶר 1932

אלע דארפערן ווינס
18 דצמבר מאז

קוויטז נור פֿז די 1-טע קוועלע
 גראיספער אויטוואטל
 שפֿאצִיך-וּאגַעַנְס
 מַאֲטָרָא צָעֵן
 פֶּרֶבְּנוֹינְקָהּוֹן "Patent"
 וּוִיזִימָטְשָׁקָעָם
 אַמְּרִיקָנִיעָר
בְּעַטְעַז
 צו בעקבותינו אין פָּאֶרֶלִיךְס-אנְצָאָר

דאם עלעטהרטעכניישע ב'יוא **Sika i Swiatko**

2 פאר צער שיין

אין פאר עמבייע
אראָמוּווִי-סַטְאָצִיעַ טוֹשִׁין-וּוֹלֶה, אוֹרֵיךְ בִּינְסְפִּיגְעַן
בְּצָדְקִינְגְּגָנְעַן זַפְּמָרֶט צַו פְּרָקְיִיטָן.
צַו עֲרֵפָה הַרְחָן: טַעַלְעַמָּן 10-210.

דָּמְעָן - אָנוּ מַעֲנָעָר-הַיְתָן

זַן דַּי בַּיְיַע אַפְּאָסְכְּבָן אָנוּ מַאֲדָרְעָסְטָעַ
אַלְיְרָעַן, וּוְאָס אַיְן סַפְּצִיצְלַעַן צַוְּגָבָרִיטַע גְּזֻוָּה.
זַן אוֹרֵיךְ דַּעַם קַוְּמָנְדִּיגְעַן יְוֹם-טוֹב אָונְ גְּלִיְיכַּ
יְיִיבְּגַע וּוֹעֲרַת אַגְּגָנוּמָן צַו אַיְבָּרְמָסָאַבְּרָן
עַנְעָרָן - אָנוּ דָּמְעָן-הַיְתָן פְּנֵן גַּאֲרָאָלָט אוֹרֵיךְ
עַנְצָלִיךְ נַי אָנוּ אַלְעָס צַו בִּילְגַּע צַו פְּרָיוֹזָעַן
זַן רַצְעַלְעַע בְּצָהָאנְדָלְגָנָג, גַּעֲדָעָנָק דַּי אָוּרְעָסָן.

A black and white photograph of a vintage-style baby stroller, which is the central focus of the advertisement. The stroller has a light-colored wooden frame, a dark fabric seat, and four spoked wheels. It is positioned in front of a dark background with Hebrew text.

ונטם אן דורך זיפירען אינסטאלאצייטס פון לייכט און קראפט,
קז'יפט און פערקויפט מאטאארען און ערלעדייגטס אלע ארט
צעלעקטרישע איינריכטונגגען אויף ל' יי כט ע בעדיגונגגען.

The image shows a page from the Hebrew weekly newspaper 'HaShabat'. At the top right is a large graphic of a person running. To its left is the number '104' in a large font, with '241-24' written vertically below it. The page is filled with Hebrew text in different fonts and sizes. A prominent headline at the top right reads 'פָּזֶן דָּעֵר סְדָרָה' (Pazan De'ar S'darah). Other visible text includes 'אַמִּירָה עֲשֵׂנִין דָּאַם זִיְבָעַטְפָּסְפָּרְה' (Amiram Shoshenin D'am Zivbutzaf), 'וְעַלְכָבָעָס נַעֲמַת אַרְזָם דֵּי סְדָרָה' (U'lakbas Na'amat Arzam Di S'darah), 'קָרָא, זָכוֹר, פָּרוּם, צָהָר, שְׁמִינִי, חֹדֶש, זָוִיָּע', 'מְצֻרוֹץ, שְׁבַת הַגּוֹלָה, פָּסָח', and 'עַפְתָּעַן נַעֲמַען אַוְזָם אַלְעַזְרָה' (Afpatzayn Na'amaun Avozam Alazarah). The bottom right corner features a large 'דָּעֵר שְׁלִישָׁע' (De'ar Shlishay) logo.